

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор _____ В.Й. Шатило

**Програма
вступного випробування з біології для абітурієнтів,
що вступають на основі базової загальної середньої освіти**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради інституту
Протокол №7 від 17.03.2021 р.

Програма
вступного випробування з біології для абітурієнтів, що вступають на основі базової загальної середньої освіти.

Програму з біології розроблено на основі чинної програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Біологія, 7-9 класи (К.: Перун, 2005).

Зміст програми з біології структурований за рівнями організації життя й складається з «Вступу» та розділів: «Молекулярний рівень організації життя», «Клітинний рівень організації життя», «Організмний рівень організації життя», які в свою чергу розподілено на теми. В кожній темі визначено обсяг вимог до знань та предметних умінь абітурієнтів з біології.

Програма вступного випробування з біології для абітурієнтів, що вступають на основі базової загальної середньої освіти спрямована на виявлення рівня сформованості знань та умінь з шкільного курсу «Біологія» на основі яких абітурієнт зможе:

- характеризувати основні біологічні поняття, закономірності, закони та теорії, біологічні явища і процеси;
- оперувати поняттями, за потреби пояснення процесів та явищ живої природи, підтверджуючи прикладами з життя та діяльності людини, охорони здоров'я, досягнень біологічної науки;
- порівнювати процеси життєдіяльності на різних рівнях організації, (молекулярному, клітинному, організмному, популяційно-видовому, екосистемному, біосферному) та виявляти взаємозв'язки між ними;
- встановлювати причинно-наслідкові, функціональні, структурні зв'язки та закономірності у живій природі, класифікувати об'єкти;
- виявляти наслідки впливу шкідливих звичок на організм;
- застосовувати біологічні знання для аналізу ситуацій, що виникають у різних сферах життя;
- застосовувати набуті знання при аналізі біологічної інформації, представленої в різних формах (графічній, табличній, текстовій);
- обґрунтовувати висновки.

Назва розділу, теми	Знання	Предметні уміння та способи навчальної діяльності
Вступ	Основні ознаки живого. Рівні організації життя: молекулярний, клітинний, організмний, популяційно-видовий.	Знати основні ознаки живого, рівні організації життя та їх структуру. Оцінювати значення біологічних знань в житті людини і суспільства.
Молекулярний рівень організації життя		
Елементний склад організмів	Класифікація хімічних елементів за їхнім вмістом в організмах (мікроелементи, в тому числі	Знати органогенні елементи та мікроелементи. Оцінювати роль

	органогенні елементи, мікроелементи). Наслідки недостатнього або надлишкового надходження в організм людини хімічних елементів (I, F, Fe, Ca, K) та способи усунення їх нестачі. Поняття про ендемічні хвороби.	органогенних елементів а побудові молекул білків, нуклеїнових кислот, вуглеводів, ліпідів. Застосовувати знання про надлишок або нестачу хімічних елементів (I, F, Fe, Ca, K) для попередження захворювань людини.
Неорганічні сполуки в організмах	Роль води, солей та інших неорганічних сполук в організмі.	Характеризувати біологічну роль води та неорганічних речовин.
Органічні сполуки в організмах	Будова, властивості і функції органічних сполук. Біологічно активні речовини (вітаміни, гормони, ферменти), їх біологічна роль.	Знати функції та значення органічних сполук в організмі. Оцінювати значення біологічно активних речовин у забезпеченні процесів життєдіяльності організмів.
Клітинний рівень організації життя		
Організація клітин	Основні положення клітинної теорії, структура та функції клітини. Типи організації клітин (прокаріотичний та еукаріотичний).	Знати основні положення сучасної клітинної теорії. Порівнювати будову і функції клітин тварин, рослин, грибів, бактерій. Пояснювати: роль ядра у збереженні, передачі та реалізації спадкової інформації. Порівнювати прокаріотичні й еукаріотичні клітини.
Поділ клітин	Клітинний цикл. Мітотичний поділ клітин у еукаріотів, його фази.	Визначати відмінності у будові клітин прокаріотів та еукаріотів (рослин, тварин, грибів). Порівнювати мітотичний й мейотичний поділи клітини.
Обмін речовин та перетворення енергії	Обмін речовин (метаболізм). Пластичний (асиміляція) та енергетичний (дисиміляція) обмін. Джерела енергії для організмів. Автотрофні і гетеротрофні організми.	Розпізнавати автотрофні й гетеротрофні організми. Пояснювати сутність і значення: асиміляції і дисиміляції; аеробного дихання;

	Фотосинтез. Значення фотосинтезу.	фотосинтезу.
Організмний рівень організації життя		
Бактерії	Загальна характеристика прокаріотів (бактерії, ціанобактерії). Особливості будови та процесів життєдіяльності прокаріотів (живлення, дихання, розмноження, спороутворення, інцистування. Взаємозв'язки прокаріотів з іншими організмами (мутуалізм, коменсалізм, паразитизм). Різноманітність та роль прокаріотів у природі та житті людини. Хвороботворні бактерії та захворювання, що ними викликаються. Профілактика бактеріальних захворювань.	Знати приклади захворювань людини, які спричиняють бактерії (ангіна, дифтерія, туберкульоз, холера, тиф, скарлатина, ботулізм, сальмонельоз). Розпізнавати бактерії, ціанобактерії на схемах, Знати приклади захворювань людини, які спричиняють бактерії (ангіна, дифтерія, туберкульоз, холера, тиф, скарлатина, ботулізм, сальмонельоз). Розпізнавати бактерії, ціанобактерії на схемах,
Рослини Будова рослинного організму.	Загальна характеристика царства Рослини. Класифікація рослин. Життєві форми рослин. Особливості організації одноклітинних та багатоклітинних рослин. Нижчі та вищі рослини. Тканини багатоклітинних рослин: твірна (меристема), покривна (епідерма (шкірка), корок), основна (запасаюча, повітроносна, асіміляційна), механічна, провідна, їхня будова і функції. Ксилема. Флоєма. Судинно-волокнистий пучок. Вегетативні органи рослин. Корінь та його функції. Види кореня. Виділяти істотні ознаки царства Рослини; Знати основні одиниці класифікації Рослин (відділ, клас, родина, рід, вид). Розпізнавати за ознаками зовнішньої будови життєві форми рослин. Оцінювати роль рослин у природі та значення в житті людини. Розпізнавати: тканини, органи рослин на схемах і	Виділяти істотні ознаки царства Рослини; Знати основні одиниці класифікації Рослин (відділ, клас, родина, рід, вид). Розпізнавати за ознаками зовнішньої будови життєві форми рослин. Оцінювати роль рослин у природі та значення в житті людини. Розпізнавати: тканини, органи рослин на схемах і малюнках. Порівнювати вищі та нижчі рослини за організацією тіла. Аналізувати особливості будови рослин як результат пристосування їх до життя на суходолі; принципи організації багатоклітинних рослин. Розпізнавати на схемах та малюнках: види коренів, типи кореневих систем, видозміни коренів, зони кореня, елементи внутрішньої

<p>Процеси життєдіяльності, розмноження та розвиток рослин</p>	<p>малюнках. Порівнювати вищі та нижчі рослини за організацією тіла. Аналізувати особливості будови рослин як результат пристосування їх до життя на суходолі; принципи організації багатоклітинних рослин. Розпізнавати на схемах та малюнках: види (вегетативні та генеративні). Генеративні органи покритонасінних рослин: (квітка, насінина, плід). Квітка - орган статевого розмноження рослин. Будова і функції квітки. Формула квітки. Суцвіття, їх біологічне значення. Типи суцвіть (китиця, початок, головка, кошик, щиток, зонтик, простий колос, складний колос, волоть, складний щиток, складний зонтик). Насінина та плід: будова і функції. Утворення насінини та плоду. Типи плодів (біб, кістянка, коробочка, стручок, стручечок, сім'янка, зернівка, ягода, яблуко, горіх). Супліддя, їх біологічне значення. Період спокою та умови проростання насінини. Живлення рослин (мінеральне живлення, повітряне живлення - фотосинтез). Дихання рослин. Транспірація. Переміщення речовин по рослині. Висхідна та низхідна течії речовин у рослин. Форми розмноження рослин: статеве і нестатеве. Спори. Запліднення. Запилення та його способи.</p>	<p>будови кореня на поперечному зрізі. Порівнювати мичкувату та стрижневу кореневі системи. Визначати взаємозв'язок між будовою та функціями кореня. Розпізнавати на схемах та малюнках елементи пагона; типи галуження пагона; видозміни пагона. Визначати біологічне значення видозмін пагона. Розпізнавати на схемах та малюнках особливості внутрішньої будови стебла. Встановлювати взаємозв'язок між внутрішньою будовою та функціями стебла. Розпізнавати на схемах та малюнках елементи зовнішньої та внутрішньої будови листка, типи жилкування та листкорозміщення; прості та складні листки. Встановлювати взаємозв'язок між внутрішньою будовою та функціями листка Визначати біологічне значення видозмін листка, листопада. Розпізнавати на схемах та малюнках.- елементи будови бруньки; типи бруньок. <u>Порівнювати генеративну і вегетативну бруньки за будовою і функцією.</u> Оцінювати біологічне значення бруньок. Розпізнавати на схемах та малюнках елементи будови квітки; типи суцвіть. Розрізняти двостатеві, одностатеві й нестатеві квітки; однодомні та дводомні рослини; квітки з простою та подвійною оцвітиною; прості та складні суцвіття.</p>
---	---	--

Різноманітність рослин	<p>Ріст і розвиток рослин. Поняття про життєвий цикл вищих рослин (чергування поколінь, спорофіт, гаметофіт).</p> <p>Подразливість та рухи рослин. Регуляція процесів життєдіяльності у покритонасінних рослин. Пристосованість рослин до умов існування.</p> <p>Зелені водорості: одноклітинні (хлорела, хламідомонада) та багатоклітинні (спірогира, хара, ульва, улотрікс). Бурі водорості (ламідарія, фукус). Червоні водорості (філофора, порфіра, кораліна). Діатомові водорості (навікула, пінулярія). Мохоподібні (політрих, маршанція, сфагнум). Плауноподібні (селагінела, баранець звичайний, плаун булавовидний). Хвощеподібні (хвощ польовий, хвощ лісовий). Папоротеподібні (щитник чоловічий, страусове перо звичайне, сальвінія). Голонасінні (гінкго, тис ягідний, туя, сосна, ялина, модрина, яловець, кедр, вельвічія, саговник).</p> <p>Покритонасінні.</p> <p>Класифікація покритонасінних рослин.</p> <p>Класи: Однодольні й Дводольні.</p> <p>Родина Капустяні (Хрестоцвіті) (представники: грицики, редька дика, капуста, гірчиця, рапс).</p> <p>Родина Розові (представники: суниця, шипшина, горобина, яблуня, вишня, смородина).</p> <p>Родина Бобові (представники: горох, квасоля, соя,</p>	<p>Встановлювати взаємозв'язок між будовою та функціями частин квітки.</p> <p>Визначати спосіб запилення за будовою квітки</p> <p>Знати особливості будови: насінини однодольних та дводольних рослин; різних типів плодів. Розрізняти сухі (розкривні й нерозкривні) та соковиті; однонасінні та багатонасінні плоди. Розпізнавати на схемах та малюнках типи плодів. Визначати спосіб поширення плодів за їх будовою.</p> <p>Оцінювати значення періоду спокою насінини.</p> <p>Знати особливості мінерального живлення рослин; фотосинтезу; дихання; транспірації; запліднення у вищих спорових і покритонасінних рослин; росту; переміщення речовин по рослині. Розрізняти рухи рослин (тропізми, настії, нутації); форми розмноження рослин; способи вегетативного розмноження (живцювання, щеплення, відводками, кореневими паростками, видозміненими пагонами); висхідну та низхідну течію речовин у рослин.</p> <p>Визначати закономірності процесів Життєдіяльності рослин; особливості пристосувань рослин до наземного, водного та паразитичного способу життя.</p> <p>Пояснювати значення подвійного запліднення у покритонасінних рослин; біологічне значення вегетативного розмноження, запилення, фотосинтезу, дихання, транспірації.</p> <p>Оцінювати вплив добрив на ріст і розвиток</p>
------------------------	--	---

	<p>конюшина, робінія (біла акація), люцерна).</p> <p>Родина Пасльонові (представники: петунія, паслін, тютюн, картопля, томат, перець); Айстрові (Складноцвіті) (представники: соняшник, кульбаба, будяк, ромашка, волошка).</p> <p>Цибулеві (представники цибуля, часник, черемша)</p> <p>Лілійні (представники тюльпан, проліска, гіацинт, лілія)</p> <p>Злакові (представники кукурудза, рис, пшениця, жито, овес, очерет, пирій).</p> <p>Загальна характеристика та особливості поширення рослин різних таксонів.</p>	<p>рослин; роль фітогормонів (ауксинів, цитокинінів, гиббереллінів, абсцизової кислоти) у регуляції життєвих функцій багатоклітинних рослин.</p> <p>Знати істотні ознаки рослин наведених таксонів; органи розмноження вищих спорових рослин (спорангії, гаметангії: антеридії, архегонії).</p> <p>Визначати особливості будови та процесів життєдіяльності водоростей, вищих спорових рослин, голонасінних та покритонасінних рослин; особливості будови рослин класів Однодольні та Дводольні, родин Капустяні (Хрестоцвіті), Розові, Бобові, Пасльонові, Айстрові (Складноцвіті), Лілійні, Цибулеві, Злакові; причини, що зумовлюють панування покритонасінних рослин у сучасній флорі та поширення рослин різних таксонів на земній кулі.</p> <p>Розпізнавати на малюнках та схемах представників різних відділів рослин.</p> <p>Розрізняти: представників різних систематичних груп (відділів, родин, класів покритонасінних з числа наведених) рослин за ознаками зовнішньої будови.</p> <p>Пояснювати необхідність створення природоохоронних територій.</p> <p>Порівнювати рослини різних систематичних груп.</p> <p>Оцінювати значення рослин у природі та житті людини.</p>
Гриби. Лишайники	<p>Загальна характеристика царства Гриби. Середовища існування. Особливості будови та</p>	<p>Знати особливості будови живлення, росту та розмноження грибів і лишайників.</p>

<p>Різноманітність тварин</p>	<p>виділення, осморегуляція, рух, подразливість, розмноження, інцистування). Прісноводні (амеба протей, евглена зелена, інфузорія-туфелька) та морські (форамініфери, радіолярії) одноклітинні, їхня роль у природі та житті людини. Роль морських одноклітинних в утворенні осадових порід та як "керівних копалин". Роль одноклітинних тварин у ґрунтоутворенні.</p> <p>Симбіотичні одноклітинні тварини: мутуалісти, коменсали, паразити (дизентерійна амеба, трипаносоми, малярійний плазмодій).</p> <p>Захворювання людини та свійських тварин, що викликаються паразитичними одноклітинними тваринами. Роль одноклітинних тварин у природі та житті людини.</p> <p>Багатоклітинні тварини. Характерні риси багатоклітинних тварин, їхня відмінність від одноклітинних.</p> <p>Тип Губки. Загальна характеристика типу. Особливості будови та процесів життєдіяльності. Диференціація клітин, до тканинний тип організації. Різноманітність (бодяга, венерин кошик, грецька губка). Роль у природі та житті людини.</p> <p>Тип Кишковопорожнинні, або Жалкі. Загальна характеристика типу. Особливості будови та процесів життєдіяльності. Різноманітність кишковопорожнинних (медузи та поліпи). Роль кишковопорожнинних у природі та житті людини. Коралові поліпи та формування коралових рифів.</p> <p>Тип Плоскі черви. Загальна характеристика типу. Різноманітність плоских червів: класи Війчасті черви (молочно-біла планарія), Сисуни (печінковий та котячий сисуни), Стьожкові черви (бичачий та свинячий ціп'яки, ехінокок, стьожак широкий);</p>	<p>організму рослин і тварин.</p> <p><i>Розпізнавати</i> на малюнках та схемах тварин наведених таксонів.</p> <p><i>Знати</i> особливості зовнішньої і внутрішньої будови представників наведених таксонів; шляхи зараження людини паразитичними тваринами; <i>Визначати</i> риси пристосування тварин до умов існування; взаємозв'язки тварин між собою та з іншими організмами.</p> <p><i>Пояснювати</i> закономірності поширення видів тварин у природі; значення поведінкових реакцій тварин.</p> <p><i>Вирізняти</i> характерні ознаки тварин наведених таксонів.</p> <p><i>Порівнювати</i> особливості будови тварин різних систематичних груп.</p> <p><i>Визначати</i> за ознаками будови представників наведених таксонів, риси ускладнення в будові тварин різних таксонів; причини поширення тварин різних таксонів на земній кулі, <i>Аналізувати</i> зміни в будові, в процесі життєдіяльності тварин що виникли в результаті пристосування їх до середовищ існування.</p>
--------------------------------------	--	--

	<p>особливості поширення, будови та процесів життєдіяльності. цикли розвитку. Пристосованість плоских червів до паразитичного способу життя. Шкода, якої паразитичні плоскі черви завдають організмові хазяїна.</p> <p>Тип Первиннопорожнинні, або Круглі черви (Нематоди). Загальна характеристика типу. Різноманітність круглих червів та середовища існування. Вільноживучі круглі черви, їхня роль у процесах ґрунтоутворення. Круглі черви - паразити рослин, тварин та людини (аскарида, гострик, трихінела), захворювання, що ними викликаються. Шкідливий вплив гельмінтів на організм хазяїна. Профілактика захворювань, що викликаються гельмінтами.</p> <p>Тип Кільчасті черви, або Кільчаки. Загальна характеристика типу. Різноманітність кільчастих червів, середовища існування. Клас Багатощетинкові черви (нереїс, піскожил). Клас Малощетинкові черви (дощовий черв'як, трубочник). Середовища існування, спосіб життя. Роль дощових червів у процесах ґрунтоутворення. Клас П'явки (медична п'явка). Роль кільчастих червів у природі та житті людини. Охорона кільчастих червів.</p> <p>Тип Молюски, або М'якуни. Загальна характеристика типу, різноманітність, середовища існування та спосіб життя Класи Черевоногі (ставковик, виноградний слимак), Двостулкові (беззубка, устриці, перлова скойка), Головоногі (кальмари, каракатиці, восьминоги). Характерні риси будови, процесів життєдіяльності, поширення. Роль молюсків у природі та житті людини. Охорона молюсків.</p> <p>Тип Членистоногі. Загальна характеристика типу. Різноманітність членистоногих,</p>	
--	---	--

	<p>середовища їх існування та спосіб життя.</p> <p>Ракоподібні. Загальна характеристика, особливості зовнішньої та внутрішньої будови, процесів життєдіяльності, середовища існування. Різноманітність ракоподібних (річкові раки, краби, креветки, мокриці, дафнії, щитні, циклопи, коропоїд). їхня роль у природі та житті людини. Охорона ракоподібних</p> <p>Павукоподібні. Загальна характеристика, особливості зовнішньої та внутрішньої будови, процесів життєдіяльності, середовища існування. Різноманітність павукоподібних (ряди павуки, кліщі). їхня роль у природі та житті людини.</p> <p>Комахи. Загальна характеристика, середовища існування. Особливості зовнішньої та внутрішньої будови, процесів життєдіяльності. Типи ротових апаратів. Функції жирового тіла. Пристосованість комах до польоту. Особливості поведінки комах. Типи розвитку. Фаза лялечки та її біологічне значення. Різноманітність комах. Ряди комах з неповним (Прямокрилі, Воші) та повним (Твердокрилі, або Жуки, Лускокрилі, або Метелики, Перетинчастокрилі, Двокрилі, Блохи) перетворенням. Характеристика рядів, типові представники, роль у природі та житті людини. Свійські комахи. Застосування комах у біологічному методі боротьби. Охорона комах.</p> <p>Тип Хордові. Загальна характеристика, середовища існування. Різноманітність хордових.</p> <p>Підтип Безчерепні. Загальна характеристика. Клас Головохордові. Особливості зовнішньої та внутрішньої будови, процесів життєдіяльності</p>	
--	--	--

	<p>їхнього дослідження. Розмноження і розвиток птахів: шлюбна поведінка, облаштування гнізд. Будова яйця птахів та його інкубація. Птахи виводкові та нагніздні. Різноманітність птахів: надряди Безкілеві (страуси, казуари, ківі), Пінгвіни, Кілегруді (ряди Дятли, Куроподібні, Гусеподібні, Соколоподібні, Совоподібні, Лелекоподібні, Журавлеподібні, Горобцеподібні); особливості організації, представники, роль у природі та житті людини. Птахівництво. Охорона птахів.</p> <p>Клас Ссавці. Загальна характеристика. Середовища існування. Особливості зовнішньої та внутрішньої будови. Особливості розмноження і розвитку ссавців. Поведінка ссавців. Сезонні явища у житті ссавців. Різноманітність ссавців. Першозвірі - яйцекладні ссавці. Сумчасті. Плацентарні ссавці: ряди Комахоїдні, Рукокрилі, Гризуни, Хижі, Ластоногі, Китоподібні, Парнокопитні, Непарнокопитні, Примати; особливості організації, представники, роль у природі та житті людини. Тваринництво. Охорона ссавців.</p> <p>Спосіб життя, особливості зовнішньої і внутрішньої будови, поширення у природі представників наведених таксонів, їх різноманіття. Значення тварин різних таксонів у природі та житті людини.</p>	
--	--	--

<p>Людина</p>	<p>Положення людини в системі органічного світу. Тканини організму людини (епітеліальна, м'язова, нервова, тканини внутрішнього середовища: сполучні, кров, скелетні) їх будова і функції. Функціональні системи органів. Опорно-рухова система. Кісткові та хрящові тканини. Хімічний склад, будова, ріст і з'єднання кісток. М'язові тканини. Будова та функції скелетних м'язів. Механізм скорочення м'язів. Робота, тонус, сила та втома м'язів. Гіподинамія. Внутрішнє середовище організму людини. Гомеостаз. Склад і функції крові. Будова та функції еритроцитів, лейкоцитів та тромбоцитів. Групи крові. Переливання крові. Зсідання крові. Імунітет, його види. Фагоцитоз. Імунна система. Алергічні реакції організму. Кровотворення та анемія. Функції та будова кровоносноі та лімфатичної систем. Кровообіг. Будова серця. Властивості серцевого м'яза. Автоматія серця. Серцевий цикл. Робота серця та її регуляція. Частота серцевих скорочень, систолічний та хвилинний об'єми крові. Кровоносні судини, їх будова і функції. Коло кровообігу. Рух крові по судинам. Тонус судин. Артеріальний тиск. Лімфообіг. Лімфа, її склад. Лімфатична система її будова та функції. Зовнішнє і клітинне дихання. Функції та будова органів дихання. Газообмін у легенях та тканинах. Дихальні рухи та їх регуляція. Голосовий апарат. Живлення та травлення. Будова та функції органів травлення. Травні залози. Травлення у ротовій порожнині, шлунку, кишечнику.</p>	<p><i>Знати особливості</i> будови залоз зовнішньої, внутрішньої і змішаної секреції; гормонів ендокринних залоз; травних залоз, травних соків та їх ферментів; вітамінів; безумовних і умовних рефлексів; навичок, звичок, емоцій; біоритмів людини.</p> <p><i>Розпізнавати</i> на малюнках і схемах тканини, окремі органи і системи органів людини, <i>Характеризуват</i> и типи тканин; внутрішнє середовище організму людини; принципи роботи нервової і ендокринної системи; механізми роботи серця, руху крові по судинах; механізми скорочення м'язів, дихальних рухів; захисні реакції організму (імунні, алергічні, зсідання крові, стрес, підтримання температури тіла тощо); процеси травлення, всмоктування, газообміну в клітинах і тканинах, утворення сечі, терморегуляції; роль вітамінів, бактеріальної флори шлунково-кишкового тракту в життєдіяльності людини; фізіологічну природу сну.</p> <p><i>Визначати</i> фізіологічні причини стомлення м'язів; причини і наслідки гіподинамії; причини гіпертонії й гіпотонії; причини захворювань, що ведуть до порушення функцій і складу крові; захворювань ендокринних залоз, органів кровообігу, дихання, травлення, виділення, опорно-рухового апарату, порушень зору і слуху;</p>
----------------------	---	--

	<p>Пристінкове травлення. Всмоктування. Регуляція травлення. Енергетичні потреби організму. Норми і гігієна харчування. Вітаміни, їхні властивості. Авітамінози, гіпо- та гіпервітамінози. Системи, що забезпечують виділення продуктів метаболізму (сечовидільна, дихальна, травна, шкіра). Функції та будова нирок. Утворення та виведення сечі.</p> <p>Будова та функції шкіри. Терморегуляція. Загартування.</p> <p>Регуляція функцій. Гуморальна регуляція. Ендокринна система. Гормони. Функції залоз внутрішньої та змішаної секреції. Наслідки порушення функцій ендокринних залоз.</p> <p>Нервова регуляція. Рефлекс. Рефлекторна дуга.</p> <p>Нервова система: центральна та периферична. Будова та функції спинного мозку та головного мозку. Регуляція рухової активності. Вегетативна нервова система (симпатична та парасимпатична). Вплив вегетативної нервової системи на діяльність організму та її функції. Сенсорні системи їх значення. Функції та будова сенсорних систем. Загальні властивості сенсорних систем. Органи чуття. Рецептори. Будова та функції органів зору, слуху та рівноваги. Сприйняття зображення предметів, світла, кольору, звуку та рівноваги тіла. Гігієна слуху та зору.</p> <p>Вища нервова діяльність людини. Безумовні і умовні рефлекси. Утворення умовних рефлексів. Тимчасовий нервовий зв'язок. Гальмування умовних рефлексів. Динамічний стереотип. Фізіологічні основи мовлення. Перша і друга сигнальні системи. Мислення і свідомість. Відчуття, сприйняття, увага, пам'ять та її</p>	<p>чинники, що впливають на формування особистості значення рухової, активності; фізіологічні основи раціонального харчування; правила гігієни; шкідливий вплив алкоголю, наркотиків, токсинів та : тютюнокуріння на організм людини.</p> <p>Встановлювати взаємозв'язок між будовою та функціями органів, систем органів; зв'язок між основними властивостями нервової системи і темпераменту.</p> <p>Оцінювати роль систем органів в обміні речовин, забезпеченні гомеостазу і механізмів його підтримання.</p>
--	---	---

	<p>види, емоції. Особистість. Типи темпераменту. Характер. Обдарованість, здібності. Сон і його значення. Вплив алкоголю, наркотиків, токсинів та тютюнокуріння на організм людини. Розмноження та індивідуальний розвиток людини.</p>	
--	--	--